

Lovak és pónik takarmányozásának szabályai

A ló természetes takarmánya **a fű**, a természetes takarmányozási módja a **legeltetés**. A természetben a ló keveset eszik, de gyakran, soha nem eszi „tele” magát, mert akkor nem tudna menekülni. Az emésztő rendszere fokozatosan alkalmazkodott ehhez az életmódhoz.

Takarmányozáskor elsősorban ezekre a szempontokra kell figyelni, különösen az istállózott lovak esetében, amelyeket teljesen mesterséges környezetben tartunk – számukra nagyon fontos a napi rutin betartása, és a fűvet helyettesítő szálas takarmány (**széna**) megfelelő mennyiségű biztosítása.

A jó takarmányozás legfontosabb szabályai:

1. Tiszta, friss víz mindig legyen elérhető a ló számára.
2. Etessünk keveset, gyakran.
3. Etessünk a ló kondíciójának, munkájának és vérmérsékletének megfelelően.
4. Minden nap ugyanabban az időben legyenek az etetések.
5. Etetés után ne végeztessünk a lóval kemény munkát.
6. Etessünk megfelelő mennyiségű szálastakarmányt.
7. Az új takarmányt mindig fokozatosan vezessük be.
8. Etessünk tiszta, jó minőségű takarmányt.
9. Adjunk minden nap valamilyen lédús takarmányt a lónak.

1. Víz: a ló testtömegének 60-70%-a víz, ha ennek 20%-át elveszti, az már halálos lehet. Nagyon durva átlagban 25-55 litert iszik meg naponta, de ez függ a testtömegétől, a munkájától és a hőmérséklettől. A legfontosabb, hogy mindig legyen előtte friss víz, főleg etetés előtt. Télen, ha befagy a víz, nem tudja a jeget betörni, nyáron pedig figyelni kell, hogy ne algásodjon el az itatója.

2. Etessünk keveset és gyakran: a koncentrált takarmányt naponta többször, kis adagban kell adni. A lovak gyomra a többi nagy állathoz viszonyítva kicsi: kb. 8-14 l-es. Mire a takarmány a gyomorba ér, nagyjából megkétszereződik a térfogata az emésztőnedvek miatt. Akkor jó a ló emésztése, ha nagyjából a gyomor 2-/3 –a van tele. 8 óránál tovább nem szabad takarmány nélkül hagyni a lovat, ezért éjjelre is kell számára fűszénát vagy valamilyen más szálas takarmányt adni.

3. Etessünk a ló, munkájának, vérmérsékletének és kondíciójának megfelelően

Munka: Mindig a ló méretének és munkájának megfelelően etessünk. Ha többet dolgozunk vele, ennek megfelelően kell beállítani a takarmányadagját, hogy legyen elég energiája, és hogy a szervezete képes legyen izmot építeni. Könnyű munka esetén csökkenteni kell a koncentrált takarmányok etetését, és növelni a szálatakarmány mennyiségét.

Vérmérséklet: A lovak vérmérséklete nem egyforma. Van olyan ló, amelyik túl élénk lesz a zabtól, a koncentrált takarmányokat ennek megfelelően kell megválasztani.

Kondíció: Akár istállóban tartjuk a lovat, akár legelőn, jó kondícióban kell lennie. Ha nem jó a kondíciója, akkor rossz a takarmány összetétele, vagy nem kap megfelelő mennyiségű takarmányt. A kondíciót egyéb tényezők is befolyásolhatják, pl.

- **Kor:** a csikók és az öreg lovak speciális takarmányozást igényelnek. Az öreg lovak már nem emésztenek olyan jól ezért főzött vagy előkezelt táp jobb nekik. A csikók növésben vannak, ezért nagyobb energiatartalmú, megfelelően összeállított takarmányra van szükségük, de több vitamin és ásványianyag kiegészítés is kell nekik, mint a felnőtt lovaknak. A vemhes és tejelő kancák kiegészítő takarmányozásra szorulnak.
- **Fajta:** azonos súlyú és magasságú lovak nem biztos, hogy ugyanynyi takarmányt igényelnek. Pl. a telivér vagy arab háttérű pónikat gondosabban kell takarmányozni, mint az ősbibb fajtájú (pl. shetlandi) pónit, amely fűvön is él. Figyelni kell arra, hogy a pónik könnyen kapnak savós patairhagyulladást, ha túletetik őket.
- **Időjárás:** a táplálék nagy részét arra használja a ló, hogy fenntartsa a testhőmérsékletét. Ha nedves, hideg az időjárás, több tápanyagot kell juttatni neki, mint melegben
- **Társaság:** kondícióvesztést okozhat, ha egy lovat a társai folyamatosan zavarnak, amikor enni vagy pihenni akar. De kondícióvesztést okozhat az is, ha hirtelen elzárják a többi lótól.
- **Betegség:** ha beteg a ló, speciális takarmányozást igényel. Az állatorvos mondja meg, mit adhatunk neki.
- **Férgék:** a rossz kondíció leggyakoribb okozói. Rendszeres féregirtással, a legelő és a karám rendszeres trágyamentesítésével lehet védekezni.
- **Rossz istállósok:** a karórágás és a szitalás szintén kondícióvesztéshez vezethet.

4. Minden nap ugyanabban az időben legyenek az etetések

Az istállóban tartott lovak a napi rutint kedvelik. Etesd a lovad minden nap azonos időben, ez megnyugtatja, kiegyensúlyozottabbá teszi (legtöbbjüknek „vekker” van a gyomrában).

5. Etetés után ne végeztess a lóval kemény munkát

Az emésztéshez idő kell. Hogy mennyi, az függ az etetett takarmány mennyiségétől és összetételétől. A ló kb. 20 perc alatt eszi meg a takarmányt és 1,5 óra alatt emészt meg.

Etetés után soha ne végezz gyors munkát a lóval, mert:

- Galoppozás közben nem tud emésztetni
- A teli gyomor nagy helyet foglal, ezért a tüdeje és a rekeszizma nem tud elég hatékonyan dolgozni.

6. Etesd megfelelő mennyiségű szálastakarmányt

A sok szálastakarmány (széna vagy fű) etetése a takarmányozás alapja, ettől marad egészséges a ló emésztőrendszere. A széna nagy részét munka után vagy este adjuk, amikor a lónak elég ideje van a nyugodt emésztésre.

Ha adsz némi rostos anyagot, pl. korpát az abrakhoz, jobban el fogja rágni a táplálékát, és hatékonyabban tudnak dolgozni az emésztőnedvei.

A takarmánynak legalább 2/3 része legyen széna vagy a fű.

7. Az új takarmányt mindig fokozatosan vezesd be

A táplálék emésztése a ló vékonybelében zajlik, ahol emésztőbaktériumok segítik a táplálék lebontását. Ha hirtelen változtatunk a takarmányon, nem lesz elég mennyiségű megfelelő baktérium a belében az új takarmány lebontásához, ami emésztetlenül nem sok hasznára van a lónak, viszont könnyen kólikát okozhat. Takarmányváltáskor fokozatosan, napok alatt lehet átállni az új takarmányra, így a ló emésztőrendszere képes lesz alkalmazkodni.

8. Etesd tiszta, jó minőségű takarmányt

A ló kényes arra, mit adunk neki enni. A poros és dohos takarmány nemcsak a kondícióját csökkenti, de az egészségét is károsítja a penészgombák miatt.

9. Adj minden nap valamilyen lédús takarmányt a lónak.

Az istállóban tartott lónak minden nap kell adni valamilyen lédús zöldtakarmányt vagy répát a fű helyett. Ha megoldható, kézen kell legeltetni kb 10 percig., vagy ki kell tenni egy füves karámba.

TAKARMÁNYFAJTÁK

1. KONCENTRÁLT TAKARMÁNYOK

A *tápok és a takarmánykeverékek* speciálisan egy takarmányigényhez összeállított keverékek, amelyek vitamint és ásványi kiegészítőket is tartalmaznak. (pl. póni táp, versenyló táp, hobbi ló táp, vemhes kanca táp, csikó táp, stb..).

2. SZEMESTAKARMÁNYOK

A lovak legáltalánosabb takarmánya a *zab*: azonban a póniknak óvatosan lehet csak adni, mivel ők jobban értékesítik a zab energiatartalmát, mint a nagylovak, és könnyen túlfűtötté, nehezen kezelhetővé válnak. *Roppantott árpát* etethetjük a zab egy része vagy teljes mennyisége helyett. Árpát soha nem szabad egészben adni a lónak, csak roppantott vagy főtt formában. A *kukorica* pehely formájában a legjobb, de magas energiatartalma miatt könnyen „túlfűtötté” válik tőle a ló. *Korpát* adhatunk az emésztés segítésére, a korpával kevert abrakot jobban összerágja a ló. Főleg télen hasznos *lenmagot* keverni az abrakba, az elveszett kondíció pótlására és a szőr fényességének visszanyerésére. Kólikára hajlamos lovaknak is szoktuk adni. Fontos, hogy meg kell főzni, mielőtt a lónak adjuk!

3. SZÁLASTAKARMÁNYOK

A *fűszéna* jól helyettesíti a fűvet: mindig jó minőségű széna legyen ló előtt. A jó széna kellemes illatú, világos zöldes barna, ropogós és pormentes. A szénát száraz nyári napon lehet kaszálni, amikor a fű már virágzik, de még nem hoz magvat. Ha november előtt nem etetjük, biztosan nem okoz emésztési problémát a ló számára. Dohos, penészes szénát tilos a lónak adni!

A *lucernaszéna* pillangós virágú növény, amit hasonlóan kell feldolgozni, mint a fűszénát. Nagyon nagy a protein (fehérje) tartalma és magas a kalcium tartalma. Ha lucernát etetünk a koncentrált takarmány mennyiségét csökkenteni kell.

A tehén számára előállított szilázst (kukorica növényből készítik) nem szabad lónak adni, mivel káros baktériumtartalma magas lehet, amitől elpusztul a ló. A lovak inkább *szénázst* (fűből készített erjesztett takarmány) kapnak néha.

A *zabszalma* jobb, mint a rossz széna, de a tápértéke nagyon alacsony. A széna 1/3-át helyettesítheti. A búza és az árpa szalma nem jó a ló táplálására.

4. LÉDÚS TAKARMÁNYOK

Minden lónak jól tesz, ha napi rendszerességgel **legelhet**. Az istállózott ló számára napi 10 perc is segít az emésztés egyensúlyának fenntartásához.

Ha a lovat nem tudjuk kivezetni legelni, próbáljunk minden nap frissen vágott fűvet adni neki.
A fűnyíró által vágott és az út mentén kaszált fűvet tilos a lónak adni!!

A **répa** elsősorban a téli takarmányozás kiegészítője lehet, amikor nincs fű. A répát jól le kell dörzsölni és egészben vagy ujjnyi vastagságú darabokban kell a lónak adni. A lovak nagyon szeretik az **almát** is, de ha túl sok almát adunk, könnyen bekólikázhatnak. A kisebb almákat mindig fel kell darabolni, nehogy egészben lenyelje.

5. KIEGÉSZÍTŐ TAKARMÁNYOK

Nagyon fontos a ló takarmányozásában **só**. Legjobb, ha nyalósó formájában vesszük, és felkötjük, vagy sótartóba helyezjük el a boxában.

A lótápok és a kevert takarmányok megfelelő mennyiségben tartalmaznak **ásványi anyagokat** és **vitamint**, de hagyományos takarmányok (zab, árpa) kiegészítésre szorulnak, főleg **kalciumból**.

Nagyon sokféle takarmány kiegészítő létezik, ezekről mindig kérdezd valamilyen tapasztaltabb személy véleményét. Ha túletetjük őket, megbetegedhet a ló.

A cukorgyártás mellékterméke **a melasz**. Mivel nagyon szeretik a lovak, segítségével a rossz evőket rá lehet szoktatni a takarmányra, de gyakran az ásványianyag kiegészítőket is melaszba keverik.

MIBŐL MENNYIT?

Nagyon átlagosan a takarmány súlya a ló súlyának 2,5%-a lehet. Persze, ha túl kövér, kevesebb takarmányra lesz szüksége, ha sovány, többre.

A takarmány mennyiségét így számolhatjuk ki:

Egy 122 cm-es póninak, amely 300 kg-ot nyom, kb. ennyi takarmányt igényel:

$$300 \times 2,5/100 = 7,5 \text{ kg}$$

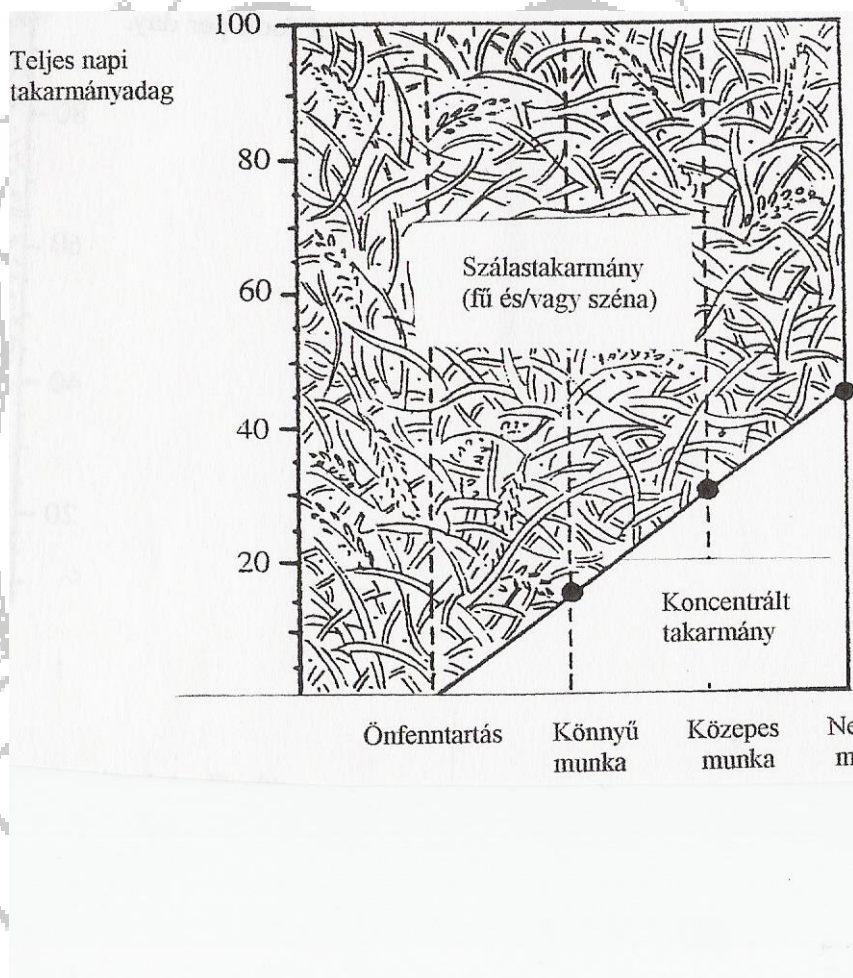
Egy 142 cm-es póni, amely 375 kg-ot nyom, kb. ennyi takarmányt igényel:

$$375 \times 2,5/100 = 9,375 \text{ kg}$$

A TAKARMÁNYADAG IGAZÍTÁSA A MUNKÁHOZ

Ha növeljük vagy csökkentjük a munkát, ehhez kell igazítani a takarmány összetételét is. A napi adag ugyanannyi marad, de ha többet dolgozunk a lóval, fokozatosan kevesebb szálatakarmányt és több koncentrált takarmányt adunk neki.

A következő ábra segít meghatározni, hogy kb, milyen arányban kell a lóval a különféle takarmányfajtákat etetni: (Egy 142 cm-es póni takarmányigénye.)

ÚTMUTATÓ EGY KIS (122 CM-ES) PÓNIHOZ:

7,5 kg a napi takarmányigénye

A munka szintje:

Önfenntartás: a póninak csak fűre és/vagy szénára van szüksége

Könnyű munka: póninak csak fűre és/vagy szénára van szüksége

Közepes munka: a szálatakarmány 15%-a helyettesíthető koncentrált takarmánnyal

Nehéz munka: a szálatakarmány 30%-a helyettesíthető koncentrált takarmánnyal (ez kb. 2 kg, két vagy három etetésre szétosztva).

142 CM-ES PÓNIHOZ (lásd az ábrát)

9,3 kg a napi takarmányigénye

A munka szintje:

Önfenntartás: a póninak csak jó szénára/fűre van szüksége

Könnyű munka: a szálatakarmány 10-15%-a helyettesíthető koncentrált takarmánnyal (1-1,5kg)

Közepes munka: a szálatakarmány 25%-a helyettesíthető koncentrált takarmánnyal (azaz 2,25 kg)

Nehéz munka: a szálatakarmány 33,3% -a helyettesíthető koncentrált takarmánnyal (azaz max. 3 kg). A koncentrált takarmányt mindig napi 2-4 adagban adjuk a lónak.

